DE BRIEF

Nederlandse Lutherse Vrouwen Bond

Het is feest!

Jaargang 46
nummer 1

Lente 2026

Van de redactietafel

Sinds de vorige Brief zijn we als redactie weer erg actief geweest. Het winterweer zorgde ervoor dat we thuis bleven. Maar afspraken werden verzet, dus we redden het om alles in te halen. Dat betekent ook dat de Vrouwenverenigingendag in het Luthermuseum is verplaatst. Gelukkig is er nog tijd om toch het verslag te plaatsen van deze inspirerende dag.

De komende tijd zijn er veel feest- en gedenkdagen om aandacht aan te schenken. Veertigdagentijd met Pasen, Bevrijdingsdag, Hemelvaartsdag en Pinksteren.
Daarbij hebben we ook gedichten gezocht voor de afwisseling.

We kijken vooruit naar een feestelijke Ontmoetingsdag, want de NLVB bestaat 70 jaar!

Foto: Kirsty Pargeter op Vecteezy

Wij zijn enthousiast en we hopen vele leden met ons, dus hopelijk ontmoeten u de komende tijd.

Wij wensen iedereen een mooie voorjaarstijd en veel leesplezier.

Helena en Henny

Inhoudsopgave

Van de redactietafel……	blz. 2
Van de bestuurstafel……	4
NLVB 70 jaar, We zijn jarig!.....	6
Verder dan ons eigen kringetije……	9
Uitnodiging Ontmoetingsdag—Jubileumfeest!.	10
Overdenking Veertig dagen in de woestijn…...	11
Met hart en ziel……	14
Martha-Maria 95 jaar!.....	15
Veertigdagentijd……	16
Stille tijd……	18
Kijk! Door Jezus'ogen—Petrus……	19
Verslag van de Vrouwenverenigingendag…….	20
Wat zal ik aantrekken?.....	25
God love……	26
Pasen: een stille verschijning……	27
Durf te durven……	28
Emmaus……	29
Ben ik ongeneeslijk Luthers?.....	30
Pinksterbede……	34

Van de bestuurstafel

De afgelopen maanden hebben we als bestuur weer niet stil gezeten.

Begin december zijn Dorica en ik naar een netwerkbijeenkomst geweest van de Oecumenische Vrouwen Synode. Het was een ontmoeting van een tiental diverse religieuze vrouwenorganisaties. Een mooie kennismaking, een goed gesprek dat inspireert om elkaar vaker op te zoeken en elkaar te versterken.

De organisatie van de Vrouwenverenigingendag samen met het Luther Museum was ook heel inspirerend. De dag was bijzonder geslaagd! Een mooie start van ons jubileumjaar, en dat terwijl we de dag door sneeuw en gladheid moesten (konden!) verzetten. Een verslag kunt u lezen verderop in deze Brief. Op onze website zijn nog meer foto's te vinden.
Fijn dat een aantal vrouwenverenigingen de uitnodiging hebben aangenomen en zijn gekomen. Nieuwe contacten, die we nu wel weer willen koesteren. Dat wil zeggen: in contact blijven. Dit geeft weer veel inspiratie, maar het kost ook weer tijd.

We keken vooruit naar de Ontmoetingsdag 21 maart: ons verjaardagsfeestje. We zijn hard bezig de dag mooi in te vullen. Ook op de Ontmoetingsdag is onze jaarvergadering. Helaas hangt daar wel een schaduw over, we worden steeds kwetsbaarder, kleiner en onze financiën lopen hard terug. We zullen hierover op de jaarvergadering onze visie met u delen en met u over in overleg gaan. Maar daarna gaan we lekker eten en drinken, feestvieren en zingen.
Het concept voor het jaarverslag en de jaarrekening ontvangen de leden en vrienden in de eerste helft van februari.

Voor de Studiedag op 19 september zijn we ook al bezig: spreker en locatie zoeken, leuke, leerzame workshops bedenken.

Rachel Wardenaar is een gouden aanvulling aan onze bestuurstafel! Een lieve, hartelijke vrouw, vol goede ideeën en met veel kennis en een groot netwerk. We zijn heel blij met haar en hopen haar aan boord te houden. Toch blijven we ook aan de bestuurstafel nog heel erg kwetsbaar, te klein. We houden de deur wagenwijd open voor nog liefst twee leden die mee willen denken en doen!

Ook met Helen Nagelhout blijven we in contact. Het volgende overleg van de WICAS is begin dit voorjaar. We houden u op de hoogte!

We houden elkaar vast en vertrouwen ons werk toe aan Hem die ons leidt, met de woorden: Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad (Psalm 119:105)

We hopen u bij onze activiteiten te zien en wensen u een goede tijd in aanloop naar Pasen.

Namens het bestuur
Helena Axler

NLVB 70 jaar

We zijn jarig!

10 maart 1956 is de Nederlandse Lutherse Vrouwen Bond opgericht.

Bij de vijftigste verjaardag van de NLVB hebben we van drs. Th. A. (Arno) Fafié een prachtig cadeau gekregen: het boekje
"In het voetspoor van Katharina van Bora,
De beginjaren van de
Nederlandse Vrouwen Bond, 1956 – 1961".
Een waardevol document!

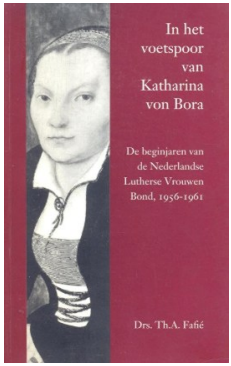

In de inleiding schrijft hij:

……Het boekje beschrijft eerst de context waarin de NLVB werd opgericht: kerkelijk en Luthers Nederland rond 10 maart 1956. Vervolgens passeren de eerste 5 jaren van haar bestaan de revue. Het is een lappendeken aan plannen, activiteiten, contacten en bemoeienissen.
Voorts toont het ons de positionering van de vrouw binnen de Evangelisch Lutherse Kerk: de NLVB maakte zich sterk voor de gehuwde vrouw op de kansel en de vrouw als lid van de Lutherse Synode. Maar ook reikte de NLVB haar leden – in groepsverband of individueel – lectuur aan om zich te scholen en zich geestelijk te verdiepen. De NLVB liet het ook niet over haar kant gaan toen de Lutherse Kerk van Nederland geen afgevaardigde wilde sturen naar de derde Assemblee van de Wereldraad van Kerken te New Delhi (1961), en dat om financiële redenen.

Alles wat in de eerste vijf jaren van het NLVB bestaan werd neergezet, zou consequent worden doorgetrokken naar later en verder.
Er werden bruggen geslagen naar andere (kerkelijke) vrouwenorganisaties en ideeën uitgewisseld. Het politieke engagement was de Lutherse vrouwen niet vreemd. Ook liet de NLVB de vrouwelijke

Lutherse predikanten nadrukkelijk aan het woord komen op haar Ontmoetingsdagen, voor een morgenwijding of referaat. Bovendien schreven vrouwelijke Lutherse predikanten voor (nieuws-) Brieven en de Leidraden. De NLVB timmerde ook aan de weg via het Evangelisch Luthers Weekblad.

Dat de NLVB nog steeds bestaat, waar veel kerkelijke arbeid is verdwenen, mag dankbaar worden geconstateerd…….

Aldus Arno Fafié in 2006

Hoe bijzonder is het nu dan, dat we onze zeventigste verjaardag vieren! Ja, we zijn kwetsbaar, het bestuur is te klein, ledental loopt terug en financiën ook, maar onze creativiteit en activiteiten zijn springlevend! Er komen ook nieuwe leden bij.
Ons netwerk met andere vrouwenorganisaties breidt zich uit, we werken samen, versterken en inspireren elkaar.

Gelukkig is gender en gelijkheid ingebed in Luthers gedachtengoed:
De Nederlandse Lutherse Synode heeft vandaag een prachtige man-vrouw verdeling: de helft van de 18 synodeleden is vrouw, er zijn zelfs 4 vrouwelijke predikant-leden naast 2 mannelijke.
Helaas is dit nog steeds heel bijzonder. De man-vrouw ongelijkheid en gender intolerantie nemen de laatste jaren weer toe in plaats van af! Zelfs onder Lutheranen is het niet overal in de wereld zoals bij ons in Nederland.
De WICAS (Women in Church and Society—onderdeel van de LWF) heeft Gender Justice en Gender Equality hoog op de agenda.
Synodelid Helen Nagelhout is een krachtige stem in de WICAS als regiocoördinator van Centraal en West Europa. Zij is ook onze contactpersoon, samen met synodelid Rachel Wardenaar, die zich inzet zowel voor de WICAS als voor de internationale Lutherse jongeren gemeenschap via de LWF.

We vinden steeds nieuwe vrouwelijke predikanten die ons willen ondersteunen of een rol op zich willen nemen in ons bestuur of activiteiten.

We zijn inmiddels wel met de tijd meegegaan: we hebben mannelijke vrienden, die ons financieel steunen… ….en aan onze activiteiten deelnemen.

Foto: Mevrouw An Mosterd leest de petitie voor op het Binnenhof; Stille tocht voor verdwenen gevangenen, steun-demonstratie voor de Dwaze Moeders van Argentinië, 1984

We zijn ook nog steeds politiek en maatschappelijk betrokken.
Het laatste jaar hebben we met diverse vrouwenverenigingen gedebatteerd over de groeiende relevantie van het feminiene geluid, de zachte kracht, tegenover alle spierballentaal in de politiek. De zachte kracht die zowel vrouwen als mannen bezitten en die soms best hard van de daken geschreeuwd mag of zelfs moet worden.

Daarom vieren we dit jaar feest.
Omdat we nog steeds die lappendeken zijn aan plannen, activiteiten, contacten en bemoeienissen.
Omdat wij hier nog steeds door geïnspireerd raken en terugkoppeling krijgen dat we anderen inspireren.

Helena Axler

Verder dan ons eigen kringetje…

God, geef dat we verder kijken
dan ons eigen kringetje
en de dagelijkse dingen
die ons bezighouden.

Geef dat we verder kijken
dan de vertrouwde muren
van onze eigen leefwereld
van onze eigen leefstijl.

Geef dat we openstaan
voor de enorme wereld
waarin we leven,
ook al zijn we niet meer
dan een klein zandkorreltje
op dat grote wereldstrand.

Doe ons beseffen
Dat we allemaal kijken
Naar dezelfde maan
en ons warmen aan
dezelfde zon.
Dat we bij elkaar horen.

Geeft dat we ons
om elkaar bekommeren
en ons inzetten
voor een betere wereld
waarin iedereen
zich thuis kan voelen, Amen

Uit: Zeg het maar gewoon van Greet Brokerhof-van der Waa

Ontmoetingsdag 21 maart 2026: Viering 70ste verjaardag NLVB!

Graag nodigen we jullie uit om onze verjaardag mee te vieren.

Als locatie hebben we weer gekozen voor de Opstandingskerk in Houten. Deze is centraal in het land, prima bereikbaar met de trein, op loopafstand van het station, er is gratis parkeren voor de deur voor wie met de auto komt en de kerk is van alle gemakken voorzien.

De deuren gaan om 10:00 open, de koffie/thee staat klaar met een traktatie!

Na de koffie starten we de dag met het zakelijke deel:
onze jaarvergadering.
We bespreken het jaarverslag en de jaarrekening en blikken vooruit naar komende jaren: wat gaat goed, waar kunnen we aan werken, welke activiteiten kunnen we organiseren, welke onderwerpen zijn interessant om ons in te verdiepen?
Waar staan we als NLVB? Wat vinden jullie van De Brief, van onze website, van de WICAS informatie?

We sluiten de ochtend af met een goede, feestelijke lunch.

De middag vullen we in met ontmoeting, ontspanning – en zingen!

We hebben een prachtig duo bereid gevonden om ons mee te nemen in de wereld van Bach…. Frau Bach en Frau Schamelius komen met ons meevieren!

Natuurlijk nodigen we ook een aantal gasten uit om ons jubileum te vieren, maar we hopen vooral jullie allemaal te ontmoeten!

Datum: 21 maart 2026
Tijd: 10:00 – 16:00
Aanmelden bij
h.v.axler@gmail.com
Kosten: € 25
Graag overmaken naar
NL29 INGB 0001 1397 33,
of bij de ingang betalen

Het adres is:
Opstandingskerk
Het Kant 1
3995 DZ Houten

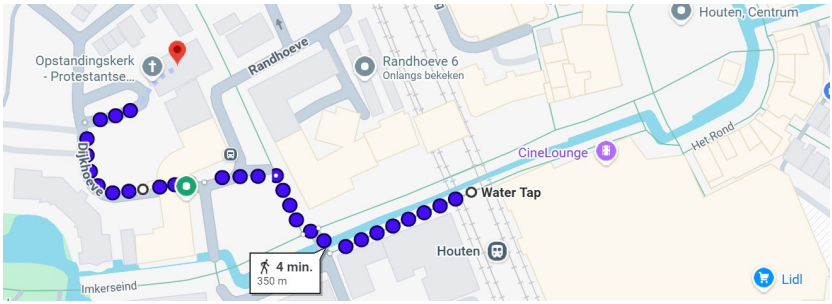

"Als we maar zouden erkennen dat we menselijk met elkaar verbonden zijn, dat we bij elkaar horen, dat onze lotsbestemmingen met elkaar verweven zijn, dat we alleen samen vrij kunnen zijn, dat we alleen samen mens kunnen zijn, dan zou er een glorieuze wereld ontstaan waarin we allemaal harmonieus samenleven als leden van één familie, de menselijke familie."

Desmond Tutu

Veertig dagen in de woestijn

De veertigdagentijd is een heel symbolische periode.
Dat begint al met dat getal, veertig. Veertig is een symbolisch getal voor beproeving. Denk maar aan de veertig jaar in de woestijn die het volk van Israël er al op heeft zitten tegen de tijd dat ze eindelijk naar het beloofde land mogen optrekken. En dat waren zeker niet de makkelijkste veertig jaar. Ze zijn daar goed op de proef gesteld.

Foto: Pixabay

En dan zijn er nog de veertig dagen die Jezus in de woestijn door bracht voordat hij door de duivel op de proef werd gesteld. Veertig dagen van vasten en bidden.

Veertig dagen van beproeving zijn dus geen nieuw hip verschijnsel, zoals we allemaal wel weten. Maar recentelijk is het wel weer opnieuw populairder geworden bij gelovigen van allerlei pluimage. Waarom?
Misschien zoeken mensen de laatste jaren gewoon weer meer naar manieren van geloof en spiritualiteit die je echt individueel vorm kunt geven. In deze tijd zie je niet zo snel meer dat een hele gemeenschap collectief gaat vasten en bidden. Iedereen geeft zijn eigen vasten vorm.
En daar komen we dan ook bij de tweede symboliek van deze tijd. De

veertig dagen geven niet alleen ruimte voor zware beproeving, maar ook voor het terug vinden van God en jezelf.
Door iets veertig dagen lang niet te doen, niet snoepen, drinken, sociale media bekijken, komt er meer ruimte voor het bidden, het ontdekken van de eigen relatie met God.
Of door iets wel te doen waar je normaal nooit tijd of zin voor maakt, sporten, meer water drinken, je huis opruimen, kom je meer in jezelf en gun je jezelf meer. Over dat vasten verderop in deze brief nog meer.

Maar laten we wel eerlijk zijn, wij leven niet bepaald in een woestijn. Tuurlijk, we kunnen iets van onze luxe opgeven. En mensen die op dit moment ziekte of verlies te verdragen hebben, komen toch wel aardig in de buurt. Maar we komen geen water te kort, we hebben genoeg eten, en als het goed is hebben we ook mensen om ons heen.

De woestijn is een dor, droog en vooral ook een doodstil gebied, waar je helemaal alleen bent met je moeilijkheden en gedachten. Monniken uit de vroege kerk, vooral in Egypte, trokken soms voor jaren de woestijn in om alleen met hun gedachten te zijn. Soms kregen ze op die manier heilige inzichten. Soms ook gingen ze door gebrek aan voedsel, vocht en menselijk contact hallucineren. Maar ze kwamen zichzelf waarschijnlijk wel echt tegen.

Het is in deze tijd zo makkelijk om ons te verliezen in alle prikkels van media, drukke straten, reclame en volle agenda's. Misschien hebben we de stilte van die woestijn af en toe wel nodig. Gewoon een kwartiertje helemaal stil en afgezonderd zijn. Dat is ook het principe van de meeste vormen van meditatie.
Waarom ook niet? Lijden en beproeving horen bij het leven. Maar in de stilte bloeien ook mooie dingen op. Laten we de stilte koesteren, totdat de paastijd van gejubel en gezang weer aan breekt.

Rachel Wardenaar

Met hart en ziel

als ik zing
met hart en ziel
zing ik voor hem
die mij al vond
voordat ik viel
en aan wie
ik ben verknocht
met hart en ziel

Foto : Pixabay

als ik zoek
met hart en ziel
dan zoek ik hem
die mij al zocht
voordat ik riep
en aan wie
ik ben verknocht
met hart en ziel

als ik ga
dan ga ik niet
dắn vind ik hem
die voor mij vocht
die voor mij viel
en aan wie
ik ben verknocht
met hart en ziel

Rikkert Zuiderveld

Martha-Maria 95 jaar door Henny Rouwhorst-Arends

De Lutherse Vrouwenvereniging in Leeuwarden bestaat dit jaar op 29 januari 95 jaar.
Er bestond een vereniging Katharina van Bora in Leeuwarden, hiervan waren de leden wat ouder, getrouwd en vaak moeder.
De meisjes die naar de meisjesverenigingen gingen waren na hun afscheid daar, niet welkom bij Katharina van Bora. Ze waren “te jong” om de gesprekken bij Katharina te volgen!
Daarom zei ds. Bergman: waarom richten jullie niet een nieuwe vereniging op voor jongere vrouwen en zo geschiedde. 10 meisjes richtten die vereniging op en op voorstel van de dominee kreeg deze de naam Martha-Maria, zij zijn de zussen van Jezus. De vrouwen bleven lid en gingen niet meer naar Katharina. Dat betekende dat die vereniging op een bepaald moment stopte, omdat er geen doorstroom meer was.

Tietie Westra kwam in 1977 in Leeuwarden wonen. Zij werd lid en is nog steeds presidente van deze vereniging, die uit 6 leden bestaat. Tietie is 92 en de oudste en de jongste is 80 jaar.
In 1977 werd er gehandwerkt en werd er uit een boek voorgelezen. Op voorstel van Tietie werden de avonden anders ingevuld met lezingen of creatief knutselen.
Ze breiden bijvoorbeeld voor de armen in de gemeente en ze deden hand- en spandiensten bij zieken. Ook maakten ze 2 x per jaar de hele kerk schoon.

Nu komen ze nog iedere 2 weken bij elkaar en beginnen altijd met gebed, een bijbellezing met uitleg en een lied. Het contact is erg belangrijk en er wordt naar elkaar omgekeken. Ze komen bij elkaar in de consistorie van de kerk, dat was vroeger heilige grond. Nu wordt er zelfs koffie gedronken na de viering op zondag.
Als ze stoppen zullen ze elkaar missen en daarom willen ze bij elkaar blijven komen en maken ze er maar een kletsmiddag van. Dat hoeft dan niet elke 2 weken te zijn.

Maar nu gaan ze eerst het 95-jarig jubileum vieren en dan zien ze wel verder.

Veertigdagentijd

In het zuiden van Nederland wordt van 14 tot en met 17 februari het carnaval gevierd. Op 18 februari is het Aswoensdag, het begin van de veertigdagentijd.

Op 17 februari, na zonsondergang, begint de Ramadan, de vastenmaand voor moslims. Van zonsopgang tot zonsondergang onthouden zij zich van eten, drinken, roken en seks. De Ramadan is een maand van inkeer, gebed en ontmoeting.

Vasten is je van iets onthouden om je te kunnen wijden aan iets anders. Het heeft te maken met vaste gewoontes loslaten, om vrijer te worden. Vasten doorbreekt het vanzelfsprekende. Dorst en honger kan je verbinden met mensen die veel vaker dorst en honger hebben. Het kan een oefening zijn in dankbaarheid. Veel moslims zijn er bovendien mee bezig dat niets lelijks je mond verlaat. De goede dingen zeggen. Niet roddelen. Vasten is een oefening en verbindt binnen- en buitenkant, lijf en ziel, alleen en samen. De Ramadan is een collectief gebeuren. Alle moslims laten hetzelfde.

Van oudsher hadden de protestanten geen traditie om te vasten. Katholieken vastten wel, bijvoorbeeld door niet te snoepen. Bekend is het vastentrommeltje van de kinderen. Daar ging het snoep in dat door de week niet gegeten werd. Aan het eind van de vastentijd of soms op zondag kwam het snoep uit het trommeltje. Een feestelijk moment.

Het christelijke vasten is bedoeld om stil te staan bij de weg van Jezus, door lijden en dood heen op weg naar Pasen.

Door de oecumene en misschien ook wel door de ontmoeting met moslims zijn protestanten meer gaan nadenken over vasten. En zoals dan weer bij onze traditie en cultuur past bedenkt iedereen zelf iets. Je kunt denken aan iets voor jezelf, bijvoorbeeld geen alcohol drinken of geen suiker gebruiken. Niet snoepen. Minder smartphone.

Overstappen van Whatsapp naar Signal. Of juist iets méér doen.
Dagelijks wandelen. Op een vast moment mediteren, bidden of bijbel lezen. Of je kan proberen om veertig dagen geen plastic verpakkingen te gebruiken, of om minder kilometers te eten, dat wil zeggen zoveel mogelijk te eten wat hier in de buurt wordt verbouwd.

Van moslims leren we dat het feestelijke aan vasten het samen breken van de vasten is. Vorig jaar hebben bij ons een aantal mensen die iets aan de veertigdagentijd deden afgesproken om elkaar te ontmoeten op zondagmiddag.
Gewoon bij iemand in de huiskamer. Met een kort liturgisch moment om 17 uur. Een moment van aandacht en verstilling.
Een moment van ontmoeting en ook om elkaar te helpen volhouden. Soms dronken we een glas wijn erbij. Immers de zondagen vallen niet onder de veertigdagentijd.
Elke zondag vieren we ook Pasen.
Op woensdag 18 februari wordt in sommige kerken door heel ons land Aswoensdag gevierd. We verbranden de palmtakjes en ontvangen het askruisje.
'Vertrouw je toe aan de barmhartigheid van de Eeuwige'.

ds Jannet van der Spek, predikant ELG en Lukaskerk Den Haag

Foto: freepik

Foto: freepik

Stille tijd

De Veertigdagentijd is ook: zijn in de stilte

Slechts in uw stilte kan ik wonen,
slechts in uw leegte kom ik thuis,
kan ik gaan slapen, durf ik te dromen,
vind ik mijzelf: een kind aan huis.

Slechts in uw stilte kan ik zingen,
slechts in uw ruimte ruist mijn lied,
kan ik mijn lachen niet bedwingen,
kan ik weer huilen: oud verdriet.

Slechts in uw stilte kan ik horen,
slechts in het duister kan ik zien,
en als ik fluister in uw oren,
strelen uw vingers, alle tien.

Slechts in uw stilte kan ik slapen,
slechts aan uw lippen zwijgt mijn pijn;
niet voor de dood zijn wij geschapen-
God wek mij op uw mens te zijn.

André Troost

Kijk! Door Jezus' ogen

Het thema van deze Veertigdagentijd is *'Kijk! Door Jezus' ogen'*. De Geest nodigt ons uit om in het spoor van Jezus te gaan en met nieuwe ogen te kijken naar mensen om ons heen én naar mensen ver weg, die hunkeren naar perspectief. Met ogen vol aandacht en liefde, die zien wat vaak over het hoofd wordt gezien.

Veertigdagentijdkalender 2026

De veertigdagentijdkalender van Petrus biedt voor elke dag een overdenking en staat vol inspirerende quotes, liederen en gebeden. Zo kunnen we met Jezus als voorbeeld op weg naar Pasen.
Een goede en gezegende Veertigdagentijd gewenst!

Via deze link https://secure.protestantsekerk.nl/veertigdagentijdkalender/ kunt u een gratis exemplaar aanvragen per post of digitaal. Maar ook een aantal voor de gemeente om uit te delen. Deze kosten zijn € 1,50 per stuk.

Henny Rouwhorst-Arends

Verslag van de Vrouwenverenigingendag in het Luther Museum

Wat vooraf ging:
Bij de voorbereidingen van de tentoonstelling “De vele gezichten van Katharina van Bora” in het Luther Museum in Amsterdam werden we benaderd door de collectie onderzoeker, Inge Weusting, met de vraag of wij misschien ook materiaal hadden dat zou passen in de tentoonstelling. Een zoektocht leidde tot een mooie bijdrage en tot een verdieping van ons contact met het museum.
In het kader van de tentoonstelling kreeg de staf ook het prachtige idee om een Vrouwenverenigingendag te organiseren samen met de NLVB.

Tijdens de opening van de tentoonstelling hebben we fysiek kennis gemaakt en zijn we samen aan het werk gegaan.
Programma verzinnen, uitnodigingen opstellen, organisaties zoeken, hapjes en drankjes, taakverdeling, in een paar video vergaderingen kregen we het mooi rond. Op 7 januari zou het zijn. We hadden geen idee wat we konden verwachten en we waren heel nieuwsgierig naar aanmeldingen. Die kwamen best binnen, het leek een mooie groep te worden van 20 – 30 vrouwen.
Helaas speelde het weer niet mee! Een paar dagen vooraf sneeuw en gladheid, NS rond Amsterdam was een drama, waarschuwingen om niet de weg op te gaan, dus hebben we een dag voor ons evenement de knoop doorgehakt en de zaak afgeblazen.

Gelukkig hebben we een nieuwe datum kunnen vinden en konden de meesten die een kaartje hadden gekocht ook op 21 januari komen. De opkomst was toch heel mooi, 21 vrouwen en 2 mannen!

Rachel was dagvoorzitter: zij opende de middag en gaf iedereen eerst de gelegenheid zich voor te stellen. De meesten van de aanwezigen waren Lutheranen, maar er waren ook vertegenwoordigsters van andere vrouwenorganisaties op onze uitnodiging ingegaan. Het was mooi elkaar te leren kennen en te horen waar deze groepen voor staan en wat ze doen!

Daarna viel Rachel meteen met de deur in huis: ze nodigde ons uit te gaan staan als we het eens waren met de stelling:
“Het is in deze tijd noodzakelijk dat vrouwen zich verenigingen”.
Velen van ons gingen staan en konden de noodzaak goed motiveren.
Bijzonder vond ik de motivatie van degenen die waren blijven zitten: niet alleen vrouwen moeten zich verenigen, maar vrouwen én mannen. Iedereen die vindt dat we de zachte kracht in moeten zetten in deze heftige, agressieve tijd.

Na deze introductie konden we elkaar nader leren kennen tijdens een kop koffie met een gebak van de jubilerende NLVB.

Daarna zijn we in 3 groepen uiteengegaan. De groepen kregen, heel passend, namen van vrouwen van de Reformatie: Reinhardt, van Bora en Torel.

Eén groep kreeg een rondleiding door de tentoonstelling:
“De vele gezichten van Katharina van Bora” door Inge Weusting, de collectie onderzoeker die de tentoonstelling heeft samengesteld.

De twee andere groepen trokken zich terug in de regenten- en regentessenkamer voor een proeverij van respectievelijk Lutherbier en Katharinabock.

In de regentenkamer werden hierbij onder leiding van Henny en Gerard ook 5 stellingen besproken:

1) Katharina heeft haar kloostergeloften van kuisheid, gehoorzaamheid en soberheid verbroken.
2) Katharina is het ideale voorbeeld van de moderne werkende vrouw.
3) Katharina zou een feministe zijn geweest.
4) Katharina heeft iets wezenlijks betekend voor de vrouwen van nu.
4) Ik zou Katharina wel willen zijn, ze is een voorbeeld voor me.

In de regentessenkamer vertelde Andreas Wöhle tijdens het proeven van de Katharinabock over het idee achter het brouwen van deze twee bieren, de filosofie en spiritualiteit erachter en waar hij in het proces allemaal tegenaan liep. Het uitgangspunt was geweest “hoe zou bier vandaag moeten smaken om Maarten Luthers en Katharina von Bora’s spiritualiteit en persoonlijkheid te verbeelden?” Heel fijn dat Andreas dit wilde doen!
Het verhaal van het bier is ook te lezen op een speciale website via https://luther-bier.nl/verhaal/

Per onderdeel hadden we een kleine 20 minuten.
Het geluid van de voorzittersbel van de NLVB was telkens het signaal om door te schuiven naar de volgende zaal.

In deze gevarieerde setting leerden we Katharina beter kennen. Weggelopen non? Ja, als kind van 6 aan God toevertrouwd en naar het klooster gebracht, als 24 jarige met een groep andere nonnen ontsnapt, eigenlijk te oud om nog aan de man te komen. Ze gaf zich ook niet zomaar aan iedereen! Uiteindelijk Luthers is zij vrouw geworden en het Zwarte klooster omgetoverd tot een bloeiend centrum van ontmoeting, wetenschap en gemeenschapsleven en reformatie. Ze maakte haar eigen keuzes en runde het Zwarte klooster, inclusief personeel, land, visvijver, veestapel, moestuin én brouwerij. Dit alles in onzekere tijden, naast Luther, die soms voor zijn leven moest vrezen en een hele tijd van huis was. Zou ik haar dat nadoen?

We sloten de dag plenair af.
Gerard en Inge van het Luther Museum werden hartelijk bedankt voor hun aandeel,
Andreas werd bedankt dat hij de tijd genomen had te komen en op zijn enthousiaste manier te vertellen, Rachel werd bedankt voor haar dagvoorzitterschap.

Als uitsmijter dronken we met elkaar nog een Lutherbiertje of Katharinabock.

We spijkerden zelf ook wat stellingen aan de deur!

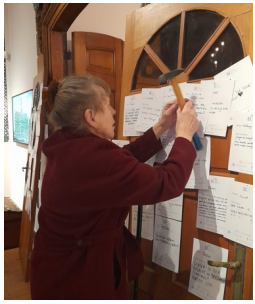

We kijken terug op een bijzonder geslaagde, inspirerende dag vol ontmoetingen en inspiratie.

Tips voor als je meer wilt weten over Katharina van Bora:
Sieth Delhaas heeft een boek geschreven: “Een protestantse non, Katharina von Bora” (alleen tweedehands te krijgen).
Sieth heeft ook een heel mooie brief geschreven: “Brief aan Katharina von Bora 1499-1552 (1983), *in leven gehuwd geweest met Martin Luther”.*
Deze brief is terug te vinden op internet.

Naar aanleiding van de tentoonstelling
“De vele gezichten van Katharina” is ook een boek uitgekomen. Hierin is de collectie beschreven en zijn een aantal artikelen opgenomen.
Ook de speech waarmee Lisa Loeb de tentoonstelling opende is opgenomen: Lisa haalt Katharina naar vandaag, scherp en geestig.
Dit boekje is te verkrijgen in het Luther Museum.

Helena Axler

Wat zal ik aantrekken?

Staande voor de kast
verzucht je
kijkend naar de lucht
wat trek ik aan vandaag…
als eindelijk je keuze is gemaakt
komen de regenbuien.

dan hoor je het gefluister
trek toch vandaag die mantel aan
die zo bevrijdend voelt
met al die mooie plooien
waarmee iets wordt bedoeld
bescheiden en zachtmoedig
meelevende en goed,
verdragend en geduldig,
vergevend overvloedig.

en daar omheen
die mooie gouden riem
om bij elkaar te houden
die wijde plooienpracht,
de gordel van Gods liefde
die alles samenbracht

ga zo vandaag naar buiten
het zal je prachtig staan
dan trek je naast je kleren
ook nog de ander aan.

Coby Poelman-Duisterwinkel

God love

Zijn liefde

Als Hij van liefde spreekt
dan komt Hij dichterbij,
dan weet ik me bij Hem
gevangen en toch vrij.

Als Hij van liefde spreekt
dan is Hem niets teveel,
wat stuk is en vernield
wordt in Zijn handen heel.

Als Hij van liefde spreekt
dan komt het kwade goed,
ooit gaf Hij voor mijn schuld
Zijn leven en Zijn bloed.

Als Hij van liefde spreekt
Zijn hand legt op mijn hoofd,
dan durf ik alles aan
Op wat Hij heeft beloofd.

Joke Verweerd

Pasen: een stille verschijning

Op die vroege ochtend was het stil rondom het graf.
Nog voor de wereld wakker is gaan twee vrouwen kijken bij de laatste rustplaats van hun meester en vriend. Ze zijn vol van verdriet.
Maar in die vroege ochtendstilte gebeurt het onmogelijke. De steen is weg, het graf is leeg.
En in het wit gekleed zijn daar de engelen, samen met Jezus zelf. Een werkelijk spectaculaire gebeurtenis. Maar waarom is het dan in alle stilte gebeurt?

Het geboorteverhaal van Jezus is heel anders.
Grote engelenkoren, een magische reuzenster, koningen van ver met kostbare geschenken.

Maar nu met Pasen zijn er in eerste instantie slechts twee getuigen. De vroege ochtend wordt niet opgeschrikt door groots gezang, er zijn geen schallende trompetten of grote optochten. De opstanding gebeurt in een bijzondere stilte. Niet een fysieke stilte. De vrouwen en Jezus praten met elkaar volgens het verhaal. Maar het gebeurt zonder een hoop poespas. De vrouwen herkennen hun meester in eerste instantie niet eens. En toch is dit een groot wonder.

Soms doet het paasverhaal me denken aan het verhaal van Elia in de grot, die God mag ervaren. Elia ziet hoe God niet is in het grote vuur, niet in de wervelstorm, en niet in de bevende aarde. God is in het stille briesje.

En Jezus overwon de dood niet met een vurig zwaard of met een hoop gedonder, maar hij verscheen in vrede aan zijn leerlingen.
Gewoon als een mens, een gewond mens zelfs. Met de wonden nog op zijn lichaam, niet omgeven door kringen van licht of een groot geruis.

Pasen is het grootste christelijke feest. Het laat ons zingen van vreugde. We vieren het in de kerken uitgebreid.

Maar hoe mooi is het dat dit wonder in alle rust en stilte gebeurt. Het maakt het voor mij alleen maar echter.
Want ook in het echte leven gebeuren de wonderlijkste dingen vaak in stilte. Juist op het moment dat je het niet verwacht. Juist wanneer we lijden, wanneer het donker is. En dan niet op spectaculaire wijze.

Een wonder, het vinden van geluk en hoop, gaan vaak geleidelijk. Maar daarom zijn die wonderen niet minder groot. Sterker nog, het Paasverhaal leert ons dat wonderen de wereld nog niet uit zijn. Laten we dit wonder vieren! Of we dit nu in stilte doen, of met luid gejubel en geschal.
Maar wonderen mogen gezien, geloofd en gevierd worden.

Rachel Wardenaar

Durf te durven

Durf te praten
Voor hen die de stem niet hadden
Stille helden waren

Durf te geloven
In vrijheid
En samen

Durf te hopen
Voor hen die de hoop nooit opgaven
Voor de toekomst

Durf jij twee minuten stil te zijn?
Dan durf ik te luisteren

Lieve Metzlar 16 jaar, Leiden
Eén van de winnaars van de dichtwedstrijd "Dichter bij 4 mei"

Emmaüs

Soms lijk ik
op een Emmaüsganger
trek ik
met anderen op
delen we pijn en moeite
begrijpen we het leven niet
verdwaald in eigen denken
zien we slechts donkerte
en plotseling
zoals Hij heeft beloofd
is daar zijn Geest
die in ons woont
brengt Hij
de woorden in ons boven
van moed en kracht
zelfs overwinning
herinneren we ons
wat Jezus heeft gezegd
trekken
de donkere wolken op
reizen we opgewekt
lichtvoetig
en vol vreugde verder
anderen vertellend
dat Hij waarlijk leeft.

Nico Siebel

Foto: DailyVerses.net

Ben ik ongeneselijk Luthers?

Een vraag die ik mijzelf soms stel en het antwoord is dan meestal: JA! Hoe is dat zo gekomen?
Ik ben geboren en getogen in Den Helder. Mijn vader, Philip Hendrik Kamp, was van huis uit Luthers en altijd actief in de Lutherse kerk in de Wezenstraat. Zijn naam en ook die van mijn opa, Pieter Hendrik Kamp, staat nog gegraveerd in de entreehal van die kerk. Ik ben als baby gedoopt in de Lutherse kerk en mijn ouders waren trouwe kerkgangers. Het Lutherse geloof is mij dus met de paplepel ingegoten.

Mij staan vooral de Kerstvieringen bij: een bomvolle kerk, kersttakken tot aan het plafond en een kerstboom met echte kaarsen. Een viering op Kerstavond (heerlijk donker was het dan buiten), een viering op 1e Kerstdag en 's middags ook nog het kinder-kerstfeest van de zondagsschool. Ik heb zelfs nog een keer de engel Gabriël gespeeld in een Kerstspel.

Mijn ouders waren toen Hersteld Evangelisch-Luthers, een zwaardere vorm van het Lutheranisme in Nederland. Net zoals sommige van mijn gereformeerde vriendinnetjes mocht ik op zondag ook heel veel dingen niet: bijv. zwemmen of een ijsje kopen. Dat mocht zelfs niet als de mussen dood van het dak vielen. Ik weet nog goed dat ik dat als kind heel erg stom vond!

Ik ging naar een Christelijke basisschool en de Lutherse kerk was in die tijd ook niet zo bekend, want als ik desgevraagd vertelde dat wij zondag naar de Lutherse kerk gingen kreeg ik steevast de vraag: wat is dat voor een kerk? Geen kind die dat wist, ook de godsdienstonderwijzer niet. Ik voelde me dan een buitenbeentje en dat was echt niet prettig. Geloof het of niet: ik was in mijn jonge jaren een 'stil' kind dus ik sprak daar met niemand over. Denken deed ik des te meer.

Toen ik de leeftijd van 12 jaar had bereikt was het tijd om afscheid te nemen van de zondagschool. Ik werd wel direct assistent-leidster en mocht helpen om de activiteiten van de zondagschool voor te bereiden, bijvoorbeeld de flanelplaten vervaardigen, d.w.z. de afbeeldingen uitknippen en op de achterkant een laagje flanel plakken

zodat ze bij de vertelling op het flanelbord bleven plakken.
Een voorloper van onze beamer eigenlijk.

Ik kan me ook nog goed herinneren dat ik een 'vertel-cursus' kreeg die werd gegeven door Johan Schendelaar.
Ja, de Lutherse kerk had dus een grote plek in mijn jeugd.
Maar ja, daar kwam de pubertijd en ik veranderde van een stil, gehoorzaam modelkind in een kritische puber die zich afzette tegen van alles en dan vooral tegen de mening van mijn ouders. Ik dacht bij mezelf: ik maak later zelf wel uit naar welke kerk ik ga en ook óf ik nog wel naar een kerk blijf gaan.

Mijn ouders waren wat je noemt 'ouderwets'; dat had zeker ook met hun leeftijd te maken want wij scheelden 40 jaar en het was hun 2e huwelijk. Die arme mensen wisten zich menigmaal geen raad met mij.

Na de middelbare school ging ik dan ook heel eigenwijs op zoek naar andere kerkgenootschappen in Den Helder. Ik kwam er echter al snel achter dat het daar soms nog strenger aan toe ging dan in onze Lutherse kerk. Uiteindelijk, na veel omzwervingen, bleef ik in de Lutherse kerk hangen.
Toen werd het tijd voor de Belijdenis catechisatie, een opleiding die je afsloot met een 'vragenvuur' van de kerkenraad. Daarna mocht/ moest/kon je Belijdenis van het Geloof doen. En dat werd voor mij een moeilijke zaak.

Ik had van mijn ouders geleerd dat alles in de Bijbel letterlijk genomen moest worden en daar had ik grote moeite mee.
Ik dacht veel na over dat Belijdenis doen: in mijn ogen was dat een commitment aan het geloof. En je moest dus achter dat commitment kunnen blijven staan. Dat moest je zeker weten! En ik werd daar juist heel ónzeker van en ik twijfelde soms aan alles. Kon ik wel Belijdenis doen met zoveel twijfel in mijn hart? Het was een flinke knoop die ik graag wilde ontwarren. Maar hoe?

Gelukkig kwam daar op het juiste moment de redding en wel in de vorm van een weekend voor Belijdeniscatechisanten in het Jeugdhuis

van Hoekelum. Met 4 belijdeniskandidaten uit Den Helder woonden wij dat weekend bij. En ik hoopte dat ik het na dit weekend allemaal zeker zou weten.

Het programma begon op vrijdagavond met een 'voorstelrondje'.
Je vertelde wie je was en ook waarom je naar dit weekend was gekomen. Zaterdagochtend werden we in groepjes opgedeeld waarbij we diverse vragen met elkaar moesten bespreken.
Daarna was het lunchtijd en ik merkte aan mezelf dat ik nog steeds niet zeker wist of ik wel Belijdenis zou kunnen doen.
Op zaterdagmiddag gingen we in het bos van Hoekelum planten, bladeren, eikeltjes, dennenappels etc. zoeken. De opdracht was om met die spullen een collage te maken waarin je liet zien wat het geloof voor jou betekende. Het was fijn om zo creatief bezig te zijn maar, je snapt het al, de vraag bleef.
Zondag gingen we samen naar de Lutherse kerk in Ede. Het was goed om mee te maken vooral omdat een Lutherse viering altijd zo herkenbaar is.
Na de koffie was de lunch gepland en daarna zouden we in groepjes afrondend met elkaar delen wat dit weekend je had gebracht.
Ik was tijdens dit gesprek vooral stil met een hoofd en hart vol vragen. Een beetje als Maria 'alles overwegend in haar hart.'

Maar daar stapte onverwachts professor Joop Boendermaker binnen. Hij ging de groepjes langs, stelde hier en daar een vraag en verder luisterde hij alleen maar. Het was tijd om af te ronden en afscheid te nemen van elkaar om de thuisreis te aanvaarden.

Joop Boendermaker gaf ons tenslotte nog een boodschap mee. Hij zei:
"Ik heb hier vanmiddag een beetje rondgelopen en meegeluisterd met de gesprekken. Ik hoorde daarbij vaak: 'ik weet het zeker en ik ga het doen!' Die mensen zou ik willen meegeven: denk er nog eens goed over na, want je kunt in het leven nu eenmaal niet volhouden dat je alles zeker weet.
Maar ik heb hier vanmiddag ook mensen horen zeggen:
'ik weet het eigenlijk nog niet zo goed, ik twijfel nogal eens.'

Tegen die mensen zou ik willen zeggen: Doe het maar en ga er maar voor! Want twijfelen mag en kritische mensen hebben we juist nodig in de Lutherse kerk.

Joop Boendermaker heeft dit nooit geweten maar deze uitspraak is de reden dat ik in juni 1965 vol vertrouwen en zonder zorgen Belijdenis van mijn geloof heb gedaan.

Sindsdien is er veel in mijn leven veranderd. Nee, een 'stil' mens kun je mij niet noemen, ik weet inmiddels mijn mondje te roeren. De nadenkende Maria heeft in mij ook meer een deel gekregen van Martha, de doener.
Maar de keuze die ik toen, in 1965, maakte, voelt nog steeds als een hele goede.
Inderdaad, ik ben ongeneselijk Luthers.
Dát weet ik tenminste heel zeker!

Leny Derksen-Kamp

Dick Brekveld/Gerard van der Laan
Lia Schendelaar/Leny Kamp

Foto: Dirk Jan Eekel

Pinksterbede

Wij zouden mensen zijn –
onze broeders hoeder en
tuinman in de wijngaard –
maar alras was het ons teveel en
bleef het lijden van de mens
en zuchten van de aarde
tot op heden
hartverscheurend actueel.

O God, wie is de mens dat hij niet
leert van de geschiedenis?

Laat nochtans in het woeden van de tijd
uw Adem onvermoeibaar waaien over
kaf en koren opdat de wereld wordt
bevrijd uit haar bezetenheid en
wij elkaar voortaan –
ieder in de eigen taal –
eindelijk verstaan.

Tom Segaar

Data om te onthouden

Kopijdatum — 10 april 2026
Ontmoetingsdag — 21 maart 2026, Houten
Studiedag — 19 september 2026, locatie volgt

Bestuur NLVB

Presidente
Vacant

Secretariaatsadres:
Mw. D. Selele
Spechtenkamp 67
3607 KD Maarsenbroek
dorica@ziggo.nl

Penningmeester:
Helena Axler
h.v.axler@gmail.com

Algemene bestuursleden:
Mw. H. Rouwhorst-Arends
notuliste

VACATURES!!!!!!

Website: www.NLVB.net

Contributie: individueel lid: € 30,00 per jaar
Clubs: € 15,00 per lid, per jaar
Individuele leden ontvangen “De Brief” persoonlijk
Clubleden via de contactpersoon
(één exemplaar voor meerdere personen)

Redactie De Brief:
Mw. H. Rouwhorst-Arends
Mw. H. Axler

Drukker:
Drukkerij De Hoop
Provincialeweg 86
3329 KP Dordrecht
www.dehoopdrukkerij.nl